

Declarație

Declarația 04/2022 privind opțiunile disponibile din perspectiva confidențialității și a protecției datelor pentru proiectarea unei monede euro digitale

Adoptată la 10 octombrie 2022

Comitetul European pentru Protecția Datelor a adoptat următoarea declarație:

În iulie 2021, Banca Centrală Europeană (BCE) a decis să inițieze etapa de investigare cu durata de 24 luni pentru o posibilă monedă euro digitală, finalitatea fiind emiterea monedei euro digitale, dacă aceasta este confirmată, în termen de doi sau trei ani¹.

Dat fiind că este posibil ca punerea în practică a unui astfel de proiect să prezinte riscuri ridicate la adresa drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor europeni, CEPD a publicat o scrisoare² în care a reamintit principiul protecției vieții private și a datelor din faza de proiectare și în mod implicit și a furnizat consiliere cu privire la acest subiect în cursul etapei de investigare. În urma răspunsului pozitiv primit de la BCE, CEPD a început să desfășoare reuniuni la nivel de experți cu Responsabilul cu Protecția Datelor și cu echipa operațională a monedei Euro Digitale, reuniuni care au fost foarte utile pentru o mai bună înțelegere a proiectului. Aceste schimburi de idei au permis CEPD să ofere feedback periodic echipei operaționale a BCE cu privire la implicațiile în materie de politici ale proiectului în ceea ce privește viața privată și protecția datelor.

În februarie 2022, Comisia Europeană (denumită în continuare „Comisia”) și-a anunțat intenția de a prezenta un proiect de instrument legislativ al UE care să sprijine introducerea monedei euro digitale în legislația UE în 2023³. În cele din urmă, Eurogrupul a purtat mai multe discuții tematice în 2021 și 2022 cu scopul de a monitoriza principalele aspecte de politici ale proiectului, inclusiv aspectele legate de protecția vieții private și a datelor.

¹ Pentru mai multe informații, consultați întrebarea 8 din [Întrebările frecvente privind o monedă euro digitală \(europa.eu\)](https://state-of-the-union.ec.europa.eu/system/files/2022-09/SOTEU_2022_Letter_of_Intent_EN_0.pdf)

² https://edpb.europa.eu/system/files/2021-07/edpb_letter_out_2021_0111-digitaleuro-toecb_en_1.pdf

³ Scrisoarea de intenție a Comisiei Europene privind starea Uniunii https://state-of-the-union.ec.europa.eu/system/files/2022-09/SOTEU_2022_Letter_of_Intent_EN_0.pdf

Întrucât Consiliul Guvernatorilor BCE a luat recent măsuri cu privire la un prim subset de opțiuni de proiectare în cadrul fazei de investigare, în special în ceea ce privește disponibilitatea online/offline a monedei euro digitale, nivelul de confidențialitate a datelor și mecanismele de transfer de date, CEPD dorește să amintească în scris orientările publicate și poziția exprimată anul acesta.

Protecția vieții private și a datelor din faza de proiectare și în mod implicit

Cu titlu de observație preliminară, CEPD readuce în atenție faptul¹ că un standard foarte ridicat de protecție a vieții private și a datelor, care să răspundă așteptărilor exprimate de cetățeni, este absolut esențial pentru ca europenii să capete încredere în viitoarea monedă euro digitală, factor determinant pentru reușita acestui proiect. Față de numerarul fizic și de caracteristicile sale care avantajează protecția vieții private și a libertăților, valoarea distinctivă a propunerii de monedă euro digitală, într-un peisaj al plăților deja extrem de competitiv și eficient, ar consta, cu siguranță, în nivelul său ridicat de protecție a vieții private, sarcină care revine sectorului public și care ar constitui un factor decisiv care să îndemne cetățenii UE să adopte moneda euro digitală. Din acest motiv, moneda euro digitală ar trebui concepută cât mai aproape posibil de numerarul fizic.

CEPD recomandă ca, pentru a se respecta principiile protecției vieții private și a datelor din faza de proiectare și în mod implicit în conformitate cu dispozițiile aplicabile în materie de protecție a vieții private și a datelor, faza de investigare să analizeze diferite soluții tehnologice care sunt deja disponibile sau pot fi adaptate într-un alt mod într-un interval de timp rezonabil astfel încât să permită efectuarea de comparații între diferitele opțiuni de proiectare în ceea ce privește protecția vieții private și a datelor. În această privință, opțiunile de proiectare adoptate de BCE ar trebui să se bazeze pe o evaluare documentată a impactului tuturor riscurilor vizate, care să favorizeze în continuare tehnologiile inovatoare de creștere a confidențialității [cum ar fi banii electronici (*e-cash*) sau dovada de zero cunoștințe (*Zero Knowledge Proof*)].

În stadiul actual al fazei de investigare, opțiunile de proiectare privind protecția vieții private și a datelor au fost aprobate de Consiliul Guvernatorilor BCE, pe baza naturii validării tranzacțiilor și a tipului de utilizare (online sau offline) a monedei euro digitale, după cum reiese din documentele prezentate de BCE în cadrul consultării părților interesate⁴, care au fost confirmate de *Raportul BCE privind progresele înregistrate în faza de investigare privind moneda euro digitală*, publicat recent⁵.

Evitarea validării și urmăririi sistematice a tranzacțiilor

CEPD ia act de faptul că „scenariul de referință” ales de BCE ar consta în dezvoltarea unei forme de monedă euro digitală disponibilă online și cu tranzacții validate de o parte terță⁵. Această opțiune în materie de proiectare ar presupune ca partea terță să dispună de o transparență deplină asupra anumitor date cu caracter personal (inclusiv asupra datelor privind tranzacțiile) în scopuri de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului (CSB/CFT). Introducerea unei modalități offline, cu tranzacții private și depozite private pentru plăți de proximitate cu valoare scăzută, precum și a unei abordări „de protecție selectivă a vieții private”⁵ pentru modalitatea online, în cadrul căreia

⁴https://www.ecb.europa.eu/paym/digital_euro/investigation/governance/shared/files/ecb.degov220504_fou_nddesignoptions.en.pdf?6350327ade6044017df4df0a8812b7dc

⁵https://www.ecb.europa.eu/paym/digital_euro/investigation/profuse/shared/files/dedocs/ecb.dedocs22092_9.en.pdf; paginile 5-8.

numai tranzacțiile cu valoare mare ar fi supuse controalelor CSB/CFT, sunt descrise ca fiind „în afara scenariului de referință” și necesită verificări suplimentare.

Pentru a îndeplini obiectivele de politică consacrate la Articolele 7 și 8 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene și standardul ridicat de protecție a vieții private pe care îl poate oferi numai sectorul public, s-ar putea să nu fie întotdeauna indicat să se prevadă validarea tranzacțiilor de către o parte terță. Ca regulă generală, controalele de reglementare, dacă sunt necesare, ar trebui să fie efectuate *ex post* și în mod direcționat, dacă există un risc CSB/CFT specific. S-ar putea ca validarea tuturor tranzacțiilor (cu alte cuvinte, a fiecărei tranzacții în parte) efectuate în moneda euro digitală să nu fie conformă cu principiile necesității și proporționalității în materie de protecție a datelor, astfel cum sunt interpretate de jurisprudența CJUE⁶.

Un prag de confidențialitate atât offline, cât și online

În acest context, CEPD sugerează să se introducă în scenariul de referință atât pentru modalitățile offline, cât și pentru cele online, un „prag de confidențialitate” exprimat sub forma unei valori a tranzacției sub care nu să nu se poată efectua nicio urmărire a tranzacțiilor, astfel încât cetățenii să capete încredere în confidențialitatea plăților de zi cu zi efectuate în moneda euro digitală și să se reflecte gradul scăzut de risc CSB/CFT. Această lipsă de urmărire înseamnă că tranzacțiile cu valoare scăzută nu fac obiectul controalelor și nu sunt înregistrate în conturile intermediarului.

Mai mult, CEPD recomandă ca moneda euro digitală să fie configurată astfel încât să se apropie cât mai mult posibil de o modalitate „de la persoană la persoană” (*peer-to-peer*), disponibilă atât offline, cât și online, spre deosebire de un model bazat pe conturi. În cazul în care ar fi necesar un cont pentru funcționarea monedei euro digitale, CEPD ar recomanda să se analizeze dacă și în ce mod funcționarea sa ar putea reduce interconexiunile cu conturile bancare sau cu conturile de monedă electronică în momentul în care utilizatorii depun bani din portofelul lor de monedă euro digitală sau îl reîncarcă, cum este cazul în prezent cu distribuitorii automate de numerar⁷.

Necesitatea unui cadru de reglementare specific

În plus, CEPD recomandă să se elaboreze un cadru juridic specific pentru moneda euro digitală, care ar trebui să abordeze în mod expres aspectele legate de protecția datelor și de combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, concomitent cu evoluția altor aspecte juridice. Într-adevăr, cadrul juridic actual privind plățile electronice⁸ nu pare a fi adecvat pentru un instrument precum moneda euro digitală, care are caracteristici fundamentale diferite de celelalte mijloace de plată electronică existente în prezent în ceea ce privește obiectivele de politică și nivelul de încredere necesar pentru a

⁶ A se vedea, în special: *La Quadrature du Net și alții* (cauza C-511/18, hotărâre pronunțată la 6 octombrie 2020), ECLI:EU:C:2020:791; *Tele2 Sverige AB* (cauza C-203/15, hotărâre pronunțată la 21 decembrie 2016), ECLI:EU:C:2016:970; *Ministerio Fiscal* (cauza C-207/16, hotărâre pronunțată la 2 octombrie 2018), ECLI:EU:C:2018:788.

⁷ Distribuitorii automate de numerar sau automatele bancare utilizate pentru retragerile de numerar.

⁸ Directiva 2009/110/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 septembrie 2009 privind accesul la activitate, desfășurarea și supravegherea prudențială a activității instituțiilor emitente de monedă electronică și Directiva (UE) 2015/2366 a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2015 privind serviciile de plată în cadrul pieței interne.

răspunde așteptărilor publicului. CEPD recomandă ca acest cadru juridic specific să facă parte din „scenariul de referință” avut în vedere de instituțiile UE.

Astfel, CEPD salută intenția Comisiei de a propune un astfel de cadru juridic în 2023. CEPD se declară pregătit să ofere ulterior orientări relevante Comisiei și colegiitorilor, pentru a se asigura că se ajunge la un echilibru adecvat între protecția datelor și alte obiective, cum ar fi CSB/CFT, ținând seama de toate obiectivele pertinente ale introducerii monedei euro digitale. Aceste orientări s-ar putea baza pe prezenta declarație, pe reuniuni informale, după caz, și pe un aviz comun al CEPD/AEPD privind proiectul de instrument legislativ al Comisiei.

În ceea ce privește evaluarea prealabilă adecvată a riscurilor la adresa drepturilor și libertăților persoanelor vizate, CEPD readuce în atenție necesitatea unei evaluări a impactului asupra protecției datelor, în conformitate cu reglementările actuale privind protecția datelor. CEPD recomandă, de asemenea, ca evaluările riscurilor la adresa vieții private și a cele ale riscurilor CSB/CFT să fie efectuate împreună pentru a evalua și a atenua într-o măsură cuprinzătoare ambele riscuri, între care există oarecum legături reciproce, înainte de a propune opțiuni de proiectare specifice.

Încurajarea dezbaterilor democratice publice

Ca ultim punct, CEPD invită BCE și Comisia să intensifice dezbaterile publice privind protecția datelor cu caracter personal în cadrul plăților digitale. CEPD este de părere că BCE și Comisia ar putea fructifica contribuțiile externe suplimentare primite din partea societății civile și mediului academic cu privire la modul în care, în practică, proiectul euro digital ar putea îndeplini cele mai înalte standarde de protecție a vieții private și a datelor.

CEPD salută schimburile fructuoase care au avut loc până în prezent cu echipa operațională a BCE responsabilă de moneda euro digitală și este pregătit să furnizeze consiliere suplimentară BCE pe măsură ce etapa exploratorie continuă, reexaminând și aprofundând opțiunile de proiectare avute în vedere, pentru a aduce o contribuție esențială la succesul unui proiect privind moneda euro digitală care să respecte drepturile fundamentale în materie de protecție a datelor ale persoanelor fizice.

În ceea ce privește implementarea cazului de utilizare a creării de prototipuri pentru comerțul electronic⁹, CEPD recomandă să se verifice că propunerea va fi pe deplin conformă cu hotărârea Schrems II și cu alte norme aplicabile privind protecția datelor.

Pentru Comitetul European pentru Protecția Datelor,

Președinta

(Andrea Jelinek)

⁹ <https://www.ecb.europa.eu/paym/intro/news/html/ecb.mipnews220916.en.html>